

Atklāj vēl nebijušo: Cēsu pils ziemeļu tornis gaida pirmos apmeklētājus

Piektdien, 1. augustā, pēc vērienīgas saglabāšanas darbu programmas pabeigšanas, sabiedrībai pirmo reizi atvērta Cēsu viduslaiku pils ziemeļu tornis. Tā celtniecība sāka tālajā 1498. gadā, mestra Voltera fon Pletenberga piektajā valdīšanas gadā.

Šī ir pirmā reize Cēsu pils modernajā vēsturē, kad viens no tās nozīmīgākajiem nocietinājuma elementiem – ziemeļu tornis – būs pilnvērtīgi pieejams apmeklētājiem. Tas ir iespējams pateicoties Cēsu novada pašvaldības īstenotajiem saglabāšanas darbiem. Aizvadīto divu gadu laikā restauratori veikuši iekšsienu mūrējuma konservāciju, namdari izbūvējuši koka kāpnes un augšstāva grīdu, savukārt būvnieki un jumīki uzlabotā izpildījumā atjaunojuši pagājušā gadsimta 80. gados tapušo jumtu. Būvprojekta autors ir pieredzējušais restaurācijas arhitekts Dr. art. Artūrs Lapiņš. Darbu gaitā saglabāti 20. gadsimtā ieviestie torņa pārveidojumi, jo bez tiem 500 gadus senās būves vēstures kopaina nebūtu pilnīga.

Ziemeļu tornis savas pastāvēšanas laikā piedzīvojis gan uzplaukumu, gan postu. Līdz Livonijas karam tas bija moderns, ugunsšaujamo ieroču laikmeta prasībām atbilstošs aizsardzības elements. 1577. gada aplenkuma laikā tornis smagi cieta moskovītu karaspēka veiktajā apšaudē. 17. gadsimta nogalē pils saimnieki to pilnībā pameta likteņa varā. Pagājušā gadsimta 30., 60. un 80. gados veikti plaši torņa atjaunošanas darbi, taču līdz šim tas nav bijis piemērots publiskai apskatei.

Tagad tornī ierīkota unikāla ekspozīcija – lapidārijs, kurā izstādītas no senajām pils daļām saglabājušās liecības – kolonnu un velvju fragmenti, logu aplodas un citas akmens būvdetaļas. Apmeklētājiem būs iespēja atklāt, kā Cēsu pils iekštelpas izskatījušās vēl pirms postošā aplenkuma, pateicoties precīziem rekonstrukcijas zīmējumiem, ko īpaši šai ekspozīcijai veidojis Dr. arch. Ilmārs Dirveiks, viens no vadošajiem pētniekiem Cēsu pils arhitektūras un būvvēstures jomā.

Ziemeļu torņa atvēršana ir ne tikai nozīmīgs brīdis Cēsu pils un Latvijas vēstures izziņāšanā, bet arī izcils piemērs tam, kā mūsdienās iespējams saglabāt un atdzīvināt viduslaiku mantojumu, padarot to saprotamu un pieejamu ikvienam interesentam.

Foto: Lelde Goba

